

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Vlaams standpunt wat betreft het stabiliteits – en groeipact

Samenvatting:

De Europese Commissie herstartte onlangs het proces voor de herziening van het stabiliteits – en groeipact, het kader dat het economisch en budgettair bestuur in de Europese Unie coördineert. Gezien de grote impact op (de beleidsruimte van) Vlaanderen, wil de Vlaamse regering op deze manier een duidelijke positie innemen in het debat over de herziening van het pact.

1. SITUERING

A. CONTEXT

Bijna 30 jaar geleden werd met het Verdrag van Maastricht de basis gelegd voor de Economische en Monetaire Unie (EMU). De budgettaire bepalingen van het Verdrag zijn verder uitgewerkt in daaropvolgende primaire en secundaire wetgeving - met name het stabiliteits- en groeipact met zijn preventieve en correctieve instrumenten, en het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de EMU. Deze instrumenten vormen samen het begrotingskader van de Europese Unie. Begin 2020 is de Europese Commissie begonnen met een evaluatie van het economisch bestuur van de EU, waarbij met name wordt nagegaan hoe doeltreffend de toezicht bepalingen zijn geweest in het bereiken van hun doelstellingen.

Dit debat werd kort daarna opgeschort omdat de aandacht moest worden toegespitst op de onmiddellijke uitdagingen die de COVID-19-pandemie meebracht. De Commissie heeft toen beloofd het debat opnieuw te openen zodra de economie aan de beterende hand was.

Eind oktober 2021 hield de Commissie zich ook aan deze belofte en werd het debat opnieuw geopend, in eerste instantie via het opstarten van een publieke raadpleging. De doelstelling is om met alle standpunten rekening te houden, bij haar voorbereiding om een aantal uitgangspunten aan te leveren voor mogelijke wijzigingen in het kader voor economische governance, met als doel ruim vóór 2023 tot een brede consensus te komen over de te volgen koers. Dit zal verlopen in 2 fasen. In een eerste fase heeft de Europese Commissie aangegeven dat zij tegen maart 2022 met richtlijnen zal komen hoe ze zal omgaan met de overgangsfase na desactivering van de algemene ontsnappingsclausule einde 2022. In een tweede fase, tegen de zomer van 2022, wil de Europese Commissie enkele voorstellen formuleren aangaande de bijstellingen die ze nodig acht aan het economic governance

////////////////////////////////////

De twee belangrijkste criteria zijn de 3% drempel, welke bepaalt dat het begrotingstekort van een lidstaat niet hoger dan 3% van zijn bbp mag zijn en de 60% drempel, welke bepaalt dat de schuldgraad niet meer mag bedragen dan 60% van het bbp. Een eerste mogelijke aanpassing is dan ook om aan deze drempels te sleutelen. Deze drempels vinden echter hun basis in het protocol gevoegd bij het verdrag van de werking van de EU, waardoor een wijziging niet eenvoudig zal zijn.

2. Hanteren van een gulden regel

Investerings zijn cruciaal voor landen om hun economie verder te ondersteunen. Een deel van deze investeringen worden momenteel al buiten begrotingsdoelstellingen gehouden, omdat deze terugverdieneffecten hebben. Zoals in Vlaanderen bijvoorbeeld het geval is met Oosterweel. Deze grote en belangrijke investering zal zichzelf terugverdienen door het heffen van tolgelden, waardoor we deze buiten de begrotingsdoelstelling kunnen houden.

De Unie staat voor enorme uitdagingen zoals o.a. de groene en digitale transitie, die aanzienlijke investeringen vereisen. Er is daarom nood aan een begrotingskader dat voldoende ruimte toelaat voor productieve investeringen die duurzame economische groei met zich meebrengen. Daarom gaan verschillende stemmen op om een gulden regel toe te passen voor groene en duurzame investeringen. De Europese Commissie zou dan criteria bepalen aan wat een investering moet voldoen om als groen of duurzaam te worden bestempeld.

Op Europees niveau zijn ze ook de regels rond taxonomie aan het bespreken, wat concreet een Europese taal is voor financiële investeringen. Hier zou het onderscheid gemaakt worden tussen duurzame investeringen, transitie activiteiten en vervuilende activiteiten. Afhankelijk van de categorie waar een investering of activiteit invalt, zou men bepalen of dit binnen of buiten begrotingsdoelstelling moet worden opgenomen.

3. Nieuw permanent schuldinstrument

Voor het betalen van de relance plannen hebben alle lidstaten de kans gekregen om een lening aan te gaan op Europees niveau. Voor sommige is het een optie om een permanent schuldinstrument op te zetten op Europees niveau, naar dit voorbeeld, om ook bijvoorbeeld de transitie naar groene energie te kunnen financieren.

4. Vereenvoudiging en doeltreffender pact

Het bestaande pact heeft al veel aanpassingen doorstaan, waardoor het nu een vrij complex geheel is geworden. Een vereenvoudiging van het pact staat dus voor velen op de agenda. Dat kan bijvoorbeeld door een uitgavennorm te hanteren, waardoor het beoordelen van het begrotingstekort eenduidiger zou zijn. Voor het grote blok van acht 'streng' landen zou er niet veel moeten veranderen aan het pact, het zou enkel moeten worden vereenvoudigd, waardoor het ook transparanter en consequenter kan worden toegepast.

C. STANDPUNT VAN DE VLAAMSE REGERING

De Vlaamse Regering onderschrijft volgende basispunten wat betreft de herziening van het stabiliteits – en groeipact (SGP):

1. Houdbaarheid voor alles:

////////////////////////////////////

Voor de geloofwaardigheid van de EMU, de euro en de intra-Europese solidariteit is het belangrijk dat lidstaten zich houden aan de afgesproken regels. We rekenen op de Europese Commissie om waakzaam toe te zien op de toepassing van het economische governance kader zoals vastgelegd door het Stabiliteits- en groeipact zodat negatieve gevolgen van het begrotingsbeleid worden voorkomen en buitensporige begrotingstekorten of staatsschuld spoedig worden gecorrigeerd.

Om deze doelstellingen te bereiken, staan er twee belangrijke criteria centraal in het Verdrag van de Europese Unie. Enerzijds het criterium dat de schuldgraad aan banden legt. Deze mag immers niet meer bedragen dan 60% van het bbp. Even belangrijk hierbij is de afbouw van schuld in functie van de houdbaarheid van de schuld op lange termijn. Anderzijds het criterium dat buitensporige tekorten beteugelt. Hiervoor wordt de norm van 3% van het bbp gehanteerd.

Deze twee centrale criteria aangaande gezonde overheidsfinanciën hebben hun waarde getoond en blijven belangrijke bakens om de stabiliteit en duurzaamheid van de begrotingen van de verschillende Europese lidstaten te bewaren. De Vlaamse regering is echter van mening dat er geen heilige huisjes mogen bestaan in de discussie en dat dus ook deze criteria ter discussie kunnen staan. We ijveren voor een nieuwe invulling van 3% tekort-regel. We streven naar een begroting in evenwicht voor lopende uitgaven (inclusief recurrente investeringen) en inkomsten voor elke lidstaat (uitgezuiverd voor de conjunctuur), waarbij er voor productieve investeringen bijkomende ruimte moet zijn, tot maximaal 3% tekort van het bbp.

Voor de geloofwaardigheid van het SGP is het ook belangrijk dat er een effectief sanctiemechanisme wordt uitgewerkt. Bij voorkeur bestaat dat uit kwalitatieve maatregelen. Het verleden heeft al aangetoond dat boetes opleggen of subsidies achterhouden niet werkt.

2. Ruimte voor investeringen

Zoals hierboven vermeld ijveren we binnen het bestaande Stabiliteits-en Groeipact dat de bestaande flexibiliteit bijkomende investeringen mogelijk maakt, zonder de begrotingsdoelstellingen los te laten. Vlaanderen pleit daarom enerzijds voor strikte begrotingsdiscipline aangaande lopende uitgaven, en anderzijds een gulden regel voor productieve investeringen in functie van de schuldgraad. Een lidstaat die zijn schulden dus op orde heeft, krijgt meer mogelijkheden om bijkomend te investeren tot een maximaal begrotingstekort van 3% van het BBP.

We ijveren bijkomend voor een uitzondering voor productieve investeringen met een rechtstreeks economisch terugverdienmodel te valideren door een neutrale externe instantie. Deze investeringen moeten steeds mogelijk zijn binnen de 3% marge, ongeacht de schuldgraad van de lidstaat. Een voorbeeld hiervan is het Oostenrijkse ASFINAG, een investeringsvehikel van de Oostenrijkse overheid dat de Oostenrijkse snelwegen bouwt en onderhoudt, en hiervoor uitgavendeckende tolinkomsten ontvangt. Ook het Vlaamse Oosterweelproject kan als voorbeeld gegeven worden. Binnen deze investeringen zijn logischerwijs ook duurzame en/of groene investeringen mogelijk, maar enkel beoordelen op de criteria groen en duurzaam is niet afdoende.

De Vlaamse Regering is ook van oordeel dat zo de bestaande flexibiliteit binnen het Stabiliteits- en Groeipact beter gebruikt kan worden ter versterking van de band tussen structurele hervormingen, investeringen en budgettaire verantwoordelijkheid, met het oog op groei en werkgelegenheid.

Ten slotte ziet de Vlaamse Regering geen heil in een nieuw permanent schuldinstrument op Europees niveau om de klimaattransitie te financieren. Wat betreft financiering voor de klimaattransitie, is dit een rol die de Europese Investeringsbank op zich kan nemen.

3. Vereenvoudiging en naleving van het pact.

////////////////////////////////////

